

Долежан Валентин Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
доктор юридичних наук, професор*

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ КАДРОВИХ ПИТАНЬ У ВИЩОМУ АНТИКОРУПЦІЙНОМУ СУДІ

Відповідно до п.2 ч. 1 ст.31 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» в Україні діє Вищий антикорупційний суд. Порядок, організація його діяльності має бути визначена у спеціальному законі, проект якого перебуває на розгляді у Верховній Раді України. Його обговорення в парламенті безперечно неситиме гостро дискусійний характер. Це, зокрема, стосуватиметься кадрового наповнення новоствореного Суду.

Звичайно, зазначений суд має складатися з най досвідчених і високопорядних суддів, які розглядають свою діяльність у складі Суду як почесний професійний і громадський обов'язок. Проте опублікований законопроект містить низку спірних і суперечливих положень. Це, зокрема, стосується кадрового наповнення Вищого антикорупційного суду.

Відповідно до ч.2 ст.7 Закону на посаді судді може буи призначений громадянин України який досяг віку 35 років, має значний досвід антикорупційної діяльності у міжнародних неурядових організаціях чи міжнародних судових установах у сферах протидії та боротьби з корупцією. Крім того, може бути зарахований стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років, або семирічний адвокатський стаж чи такий же за тривалістю стаж наукової роботи в галузі права з відповідним науковим ступенем.

Водночас викликає заперечення спроба авторів законопроекту накласти «табу» на обіймання відповідних посад у ВАС працівниками прокуратури та інших правоохоронних органів, які тривалий час брали участь у заходах

антикорупційного характеру. Справді, деяку їх частину можна запідозрити в поблажливості до корупціонерів, як, до речі і увесь до оформлений державний апарат. Значна їх частина брала участь в антикорупційних заходах, співробітничала із зарубіжними антикорупційними структурами і при цьому не стали суб'єктами незаконного збагачення. Чи варто відкидати таких людей від подальшої участі у протидії корупції? Хіба адвокати, яким відкрито можливість стати суддями ВАС, завжди були зразком доброчесності?

На наш погляд, навряд чи можна серйозно сприймати, як це зробили автори законопроекту, можливість використання до кандидатів у судді ВАС результатів т.зв. психофізіологічного дослідження за допомогою «детектора брехні» (ст.11,ч.2-6). Що ж стосується суддів ВАС, то їх відмова пройти таке «дослідження» буде розглядатись як підстава притягнення до дисциплінарної відповідальності в тому числі визначення його невідповідності займаній посаді (ч.5 ст.11 законопроекту). Від таких єзуїтських прийомів виявлення не доброчесності служителів Феміди необхідно категорично відмовитись.

Також викликає зауваження покладення на суддів ВАС відповідно до ч.2 ст.12 законопроекту проходити не рідше одного разу на рік обов'язкового підвищення кваліфікації з питань протидії корупції. До того ж не визначено, в якій формі має здійснюватися підвищення кваліфікації: колективно чи індивідуально. На наш погляд, судді такого рівня мають самі обирати для себе способи «підтримання і підвищення», і для цього не потрібні якісь бюрократичні процедури.

Особливістю формування ВАС за змістом законопроекту є обов'язкова прив'язка до його діяльності так званої Громадської ради міжнародних експертів, яка залучається для оцінювання кандидатів у судді критеріям професійної етики і доброчесності.

Відповідно до ст.9 законопроекту зазначена Рада утворюється на шість років в кількості не більше семи членів « на підставі пропозицій міжнародних

організацій, з якими України співпрацює у сфері запобігання та протидії корупції відповідно до міжнародних договорів, укладених нею.

Досить своєрідним є передбачений законопроектом порядок утворення Громадської ради міжнародних експертів. По-перше до її складу можуть входити лише закордонні фахівці. По-друге, Вища кваліфікаційна комісія суддів України може призначати так званих експертів виключно н підставі пропозицій, а фактично вказівок міжнародних організацій, з якими Україна співпрацює в антикорупційній сфері. Можливість висловлювання заперечень проти поданих кандидатів виключена, а їх бездоганна репутація подібна до «репутації дружини Цезаря», яка не може бути піддана сумніву.

Відповідно до ч.2 ст.9 законопроекту Громадська рада міжнародних експертів складається щонайбільше із семи членів, причому окремі члени призначаються на два роки без права повторного призначення. Очевидно, це зможе якоюсь мірою запобігти тривалому перебуванні на посадах осіб, які продемонстрували свою некомпетентність.

На наш погляд, є доцільним за умови наявності достатньої кількості претендентів призначити усіх їх на шість років, а в експертів беруть участь в її роботі на громадських засадах і на безоплатній основі. Проте це не означає що на них можна покласти витрати на проїзд до Києва і повернення додому, вартість проживання в готелі і харчування. Відтак законопроект доцільно доповнити такою нормою: «Членам Громадської ради міжнародних експертів надаються окремі службові приміщення для нараді роботи з документами, проживання в готелі, оплачується вартість харчування, проїзду до Києва і в зворотному напрямку». При цьому не виключається можливість спілкування з цими особами за допомогою технічних засобів зв'язку.

На закінчення необхідно відзначити, що всі зазначені аспекти діяльності мають бути глибоко проаналізовані з наукових позицій, передусім у

парламентському середовищі аби уникнути прикрих помилок у процесі створення Вищого антикорупційного суду.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» // Відомості Верховної Ради (ВВР).- 2017.- № 48.- ст.436
2. Закон України «Про вищий антикорупційний суд» // Законопроект № 7440 від 22.12.2017р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63218